

به نام خدا

پاسخ تشریحی سوالات درس علوم اجتماعی کنکور اردیبهشت ۱۴۰۴ - رشته علوم انسانی

تهیه و تنظیم: آرش مرتضایی

۵۱- گزینه «۲»: قسمت نخست گزینه‌های «۱»، «۲» و «۳» پیامد ارادی وابسته به ارده کنشگر است؛ قسمت دوم گزینه‌های «۱» و «۲» پیامد غیرارادی است. قسمت سوم گزینه «۱» پیامد ارادی وابسته به ارده کنشگر است بنابراین پاسخ صحیح گزینه «۲» است.

۵۲- گزینه «۱»: متفکران جهان غرب آثار متعددی درباره بحران‌های هویتی جهان متجدد نوشته‌اند و از شکل‌گیری دوران بعد از تجدد یا پسامدرن سخن گفته‌اند. بسیاری از متفکران، شکل‌گیری دوران پسامدرن را تحول هویت جهان متجدد می‌دانند و برخی آن را تغییری می‌دانند که درون این جهان اتفاق افتاده و پذیرفته شده است.

۵۳- گزینه «۳»: گسترش جهان اجتماعی از طریق گسترش فرهنگ و معانی آن صورت می‌گیرد. هر عاملی که در گسترش فرهنگ و معانی موثر باشد در بسط هویت جهان اجتماعی اثرگذار است. راه گسترش هر فرهنگ، شناختن (اندیشیدن)، پذیرفتن و عمل کردن به آن است. شناختن و عمل کردن صرفاً از عهده افراد و اعضای جهان اجتماعی برمی‌آید. اعضای جهان اجتماعی حامل و عامل فرهنگ و معانی آن هستند. هر چه عاملان و حاملان یک فرهنگ و معانی آن بیشتر باشند آن فرهنگ بسط بیشتری می‌یابد. به همین ترتیب افزایش جمعیت یک جهان اجتماعی به منزله گسترش فرهنگ و معانی آن است و کاهش جمعیت یک جهان اجتماعی نیز به منزله محدود شدن گستره آن است که می‌تواند زمینه‌ساز بسط و تسلط جهان‌های اجتماعی دیگر باشد.

۵۴- گزینه «۳»: نادرستی‌ها: قوم مغلوب برتری فرهنگی جامعه مسلط را می‌پذیرد. / تصرفات اروپاییان از ۳۵ درصد کره زمین به ۶۷ درصد رسید. / در یک دوره پنجاه‌ساله پانزده میلیون سرخ‌پوست را نابود کردند.

۵۵- گزینه «۴»: برخورد استعماری غرب، جوامع غیرغربی را از نظر اقتصادی و سیاسی در موضع ضعف قرار داد. این پدیده اغلب نوعی خوباختگی فرهنگی نیز در آن جوامع ایجاد کرد. خودباختگی فرهنگی سبب می‌شود جامعه، حالت فعال و خلاق خود را در گزینش عناصر فرهنگی دیگر از دست بدهد و در نتیجه، عناصر فرهنگ دیگر را بدون تحقیق و گزینش و به گونه‌ای تقلیدی فرا گیرد. در شرایطی که جوامع غیرغربی، مدیریت خود را در گزینش عناصر مناسب فرهنگ غربی از دست می‌دهند، غرب مدیریت انتقال فرهنگ خود را در چارچوب اهداف اقتصادی و سیاسی موردنظر به دست می‌گیرد.

۵۶- گزینه «۱»: -بحران موشکی کوبا جهان را تا آستانه جنگ جهانی سوم پیش برد.

-تاسیس رستوران‌های زنجیره‌ای مک دونالد در کشورهای مختلفی نظیر هند بیانگر فرایند جهانی شدن است.

-فراماسونها تلاش می‌کردند تاریخچه حرکت خود را به تلاش‌های حضرت سلیمان^ع برای ایجاد جامعه جهانی نسبت دهند.

-انقلاب صنعتی مجموع نوآوری‌های فنی و اقتصادی بود که در اواسط قرن هجدهم برای اولین بار در انگلستان پدید آمد. ماشینی شدن صنعت نساجی، پیشرفت‌های فنی و توسعه صنعت، مهار نیروی بخار، استقرار نظام کارخانه‌ای و ... چهره جامعه انگلستان را از یک جامعه کشاورزی به یک جامعه صنعتی دگرگون کرد و سپس کشورهای دیگر اروپا و امریکای شمالی را تحت تأثیر قرار داد.

۵۷- گزینه «۲»: علوم اجتماعی ظرفیت داوری درباره علوم طبیعی و فناوری حاصل از آن را دارد. علوم اجتماعی درباره فرصت‌ها و محدودیت‌های فناوری به انسان‌ها آگاهی می‌دهند و به آنها کمک می‌کنند که از طبیعت و علوم طبیعی به شیوه صحیح استفاده کنند. از این رو علوم اجتماعی نسبت به علوم طبیعی از اهمیت بیشتری برخوردارند.

۵۸- گزینه «۴»: جامعه‌شناسی تفسیری سیاست و قدرت را پدیده‌های معنادار و ارزشی می‌داند اما صرفاً به توصیف ارزش‌های سیاسی مختلف بسنده می‌کند و نمی‌تواند برای مقایسه آنها با یکدیگر و تشخیص درست از غلط یا خوب از بد ملاک و معیاری به دست آورد. علاوه بر این سیاست و قدرت خارج از ذهن مردم و مستقل از ادراک آنها، جوهری محسوس و واقعی دارد که رویکرد تفسیری به علت تمرکز بر ذهنیت‌ها، توان مطالعه و بررسی آن را ندارد.

۵۹- گزینه «۳»: -قدرت مفهومی مسئله‌برانگیز و به شکل اجتناب‌ناپذیری ارزشی است. سخن گفتن از قدرت و سیاست به ندرت بی‌طرفانه است.

-قدرت وجه عینی و محسوس سیاست و جنبه الزام‌آور آن است، ولی در گذشته قدرت مسئله اول و اصلی سیاست نبوده است بلکه قدرت وسیله و ابزاری برای تحقق اهداف و فضیلت‌های اخلاقی قلمداد می‌شده است.

-همواره باید قدرت‌ها را با رویکردی عالمانه و انتقادی بنگریم تا شرعی، اخلاقی و قانونی بودن آن را دریابیم.

۶۰- گزینه «۲»: قسمت اول تمام عبارات غیرپاسخ در مورد ابن‌خلدون نادرست است. (او به روش عقلی توجهی نداشت و رویکرد او انتقادی نیست؛ همچنین قسمت اول گزینه «۳» در مورد ابوریحان بیرونی است.)

طه عبدالرحمن کسانی چون ابن‌عربی و غزالی را مورد تمجید قرار می‌داد.

۶۱- گزینه «۴»: -گاهی تأکید بر تنوع و تکثر هویت‌ها و اصالت بخشیدن به آن به معنای انکار اشتراک و وحدت انسان‌هاست و فرصت گفت‌وگو و معارفه انسان‌ها و فرهنگ‌ها را از بین می‌برد.

-جامعه‌شناسی با شناخت نظم اجتماعی، به انسان‌ها قدرت پیش‌بینی، پیش‌گیری و کنترل جامعه را می‌دهد.

-اگر در یک جهان اجتماعی بحران هویت پدید آید، راه برای دگرگونی هویت فرهنگی آن جهان اجتماعی باز می‌شود. در آن صورت تغییرات اجتماعی از محدوده تغییرات درون جهان اجتماعی فراتر می‌روند و به صورت تحولات فرهنگی درمی‌آیند و جهان اجتماعی به جهان اجتماعی دیگری تبدیل می‌شود.

۶۲- گزینه «۲»: -انقلاب پاکستان که یکی از انقلاب‌ها و جنبش‌های آزادی‌بخش قرن بیستم بود تقلیدی از انقلاب‌های مدرن است.

-رویکرد گزینشی جهان غرب به ابعاد معنوی و دینی جهان، سبب پیدایش و رشد برخی نهضت‌های جدید دینی و حرکت‌های اعتراض‌آمیز مذهبی در جهت اصلاح دینی شده است که از آن به «پروتستانتیسم» یاد می‌شود.

- بسیاری از جوامع و گروه‌ها، به دفاع از خود برخاسته‌اند و با ساختن هویتی خاص برای خود یا بازگشت به هویت واقعی خویش، در برابر هویتی که فرایند جهانی شدن به آنها تحمیل می‌کند، مقاومت می‌کنند و خواهان رهایی از این هویت تحمیلی هستند. جنبش آسیایی‌تبرها نمونه‌ای از این اعتراض‌ها و مقاومت‌هاست.

۶۳- گزینه «۱»: الف: درست - نادرست (امقلاب اسلامی بیرون از قطب‌بندی سیاسی شرق و غرب یک قطب جدید فرهنگی به وجود آورد)

ب: درست - نادرست (امکان پذیرش حق و باطل برای جهان‌های اجتماعی وجود دارد)

ج - د - ه: درست - درست

۶۴- گزینه «۴»: ژاپن که از قرن هفدهم و بعد از نفوذ مسیحیت دروازه‌های خود را به روی کشورهای غربی بسته بود، با تهدید کشورهای اروپایی مجبور به برقراری روابط تجاری تحت شرایط موردنظر آنها شد.

- فرهنگ مدرن طبیعت را ماده خام و بی‌جانی می‌داند که انسان اجزای هرگونه تصرفی را در آن دارد. در این فرهنگ، انسان بر این گمان است که با تسخیر طبیعت و تصرف آن، می‌تواند تمامی مسائل و مشکلات خود را حل کند.

- اقتدار اجتماعی یک پدیده نامحسوس (عینی) (در طیف عینی - ذهنی) و کلان (در طیف خرد - کلان) است.

- این عبارت مربوط به رویکرد اول به نابرابری اجتماعی است؛ از نظر آنان نابرابری اجتماعی از تفاوت‌ها و نابرابری‌های طبیعی ناشی می‌شود.

۶۵- گزینه «۱»: طه عبدالرحمن در مقدمه کتاب کنش دینی و نوسازی عقل، اعلام می‌کند که می‌خواهد بنیادی نظری برای بیداری دینی فراهم کند.

- علامه طباطبایی با طرح مسئله اعتباریات، تعریف دقیق‌تری از علوم اجتماعی ارائه کرده است.

- نویسنده «تحقیق ماللهند» (ابوریحان بیرونی) علت وجود کاست‌ها در جامعه هند را باورهای دینی هندوها می‌داند.

- نظریه جنگ تمدن‌ها که ساموئل هانتینگتون آن را مطرح کرد نظریه‌ای بود که عملیات نظامی قدرت‌های غربی در مقابله با مقاومت‌های کشورهای غیرغربی را توجیه می‌کرد.